

INDEX:

- p. 1..... Pregunta d' explicar el text. Pregunta de definir dos termes.
- p. 2 ..... Nucli conceptual fonamental de cada autor: PLATÓ + Descartes
- p. 3 ..... Descartes (continuació) +Locke
- p. 4 ..... Locke (cont.) + Stuart Mill
- p. 5 ..... Stuart Mill (cont.)
- p. 6 ..... Nietzsche
- p. 7 ..... Nietzsche (cont.)
- p. 8 ..... Exemples de preguntes d'explicar una afirmació del text.
- p. 9 ..... Pregunta de comparació.
- p. 10 ..... Pregunta de comparació: Temàtiques més freqüents.
- p. 11 ..... Temàtiques més freqüents (cont.) + Suggestiments de comparació.
- p. 12 ..... Suggestiments de comparació (cont.)
- p. 13 ..... Exemples de preguntes de comparació.
- p. 14 ..... Pregunta de reflexió.
- p. 15 ..... Pregunta de reflexió (cont.)
- p. 16 ..... Exemples de preguntes de reflexió.
-

Tingueu confiança en vosaltres mateixos. Poseu **la vostra memòria al servei de la vostra intel·ligència**. No escriviu res que en el moment d'escriure-ho no entengueu. **Entreu a l'examen amb la voluntat de pensar**, sense por, amb el convenciment i la tensió de que aneu a fer-ho bé. I no disposats a repetir de memòria. **Us heu de centrar en allò que enteneu**, explicant-lo a fons, il·lustrant-lo amb exemples clars. Abans de començar a escriure tingueu clar què aneu a exposar i en quin ordre (és de molta ajuda seguir un ordre lògic); quines referències fareu i sobretot què explicareu a fons. Recordeu que establir relacions puntua alt.

Explicar és dir perquè. Si Descartes afirma que Déu, que segons ell ens ha creat, no és la causa dels nostres errors, explicar aquesta afirmació és explicar perquè segons Descartes Déu no és la causa dels nostres errors. Si Plató afirma que qui ha de governar és el filòsof, explicar aquesta afirmació és dir perquè segons Plató el filòsof és qui ha de governar. Si Nietzsche afirma que la concepció de bo com a no-egoista és una concepció feble, malaltissa, que va contra la vida, explicar aquesta afirmació és dir perquè segons Nietzsche aquesta concepció de bo és pobre, inferior,...

PREGUNTA D' EXPLICAR EL TEXT (2 punts)

Llegiu-lo amb atenció almenys 3 vegades. **Us heu de centrar amb allò que heu entès.** Subratlleu les idees principals (és a dir, les afirmacions més importants, en especial la fonamental). Comenceu dient quin és el tema del text i expliqueu les afirmacions clau. Segons el text il·lustreu l'explicació amb un exemple clar.

PREGUNTA DE DEFINIR DOS TERMES/CONCEPTES DEL TEXT (1 punt)

Heu de dir el seu significat en el text. Si és possible, **il·lustreu la definició amb un o dos exemples.** Així, essència: allò que fa que una cosa sigui el que és; així l'essència d'una taula és el que fa que aquell objecte sigui una taula. Virtut: excel·lència, qualitat admirable; en sentit moral, és virtuosa la persona que és una bona persona. Exemples de virtuts morals: la honradesa, la generositat, ser agraït, ser just,...

Nucli conceptual fonamental de cada autor:

PLATÓ (Idealista objectiu)

- . Per conèixer què és la justícia en l'ànima segueix l'estratègia de cercar primer la justícia en la ciutat.
- . Origen de la ciutat
- . Fonamental: el principi d'especialització.
- . La justícia regnarà en la ciutat si...
- . De la mateixa manera l'ànima serà justa si...
- . Teoria del filòsof-rei → Idea de Bé: El bé en si mateix. Segons Plató no és l'home qui decideix què és bo. Només és bo allò que participa d'aquesta idea.
- . Món de les Idees / Món Sensible
- . Ciència / Opinió
- . La intel·ligència, l'ull de l'ànima
- . El mite de la caverna. El coneixement com a alliberament
- . Finalitat de la política, de la ciutat, de l'Estat: El Bé Comú

DESCARTES (Racionalista)

- . Voluntat de fonamentar la ciència en bases sòlides, totalment segures. Les veritats metafísiques (que es diuen a continuació), seran aquest fonament: Són les primeres veritats, garantia de totes les veritats.
- . "Només afirmaré com a veritat allò que sigui evident", allò que resisteixi tot dubte possible, fins i tot els hiperbòlics.

- . Primera veritat afirmada: “Jo sóc, jo existeixo” (o bé “Penso, doncs existeixo”)
- . Anàlisi de les seves idees → Idea de Déu → Demostració de l’existència de Déu
- . Déu garanteix: a) l’existència del món exterior a la meva ment b) l’existència del meu cos c) si tinc una idea clara i distinta d’X, llavors m’estic representant X tal com és. (Sense la demostració de l’existència de Déu res d’això ho podríem saber amb total certesa, amb total seguretat)
- . L’ànima (substància pensant) i el cos (substància extensa) són totalment diferents. L’ànima no necessita del cos per ser (dualisme cartesiana)

LOCKE (Empirista en el coneixement; demòcrata i liberal en política)

- . L’experiència única font del coneixement sobre fets. La raó per si sola no pot obtenir cap coneixement sobre fets. Experiència significa intervenció de la sensibilitat, especialment dels sentits.
- . Negació de les idees innates. Al néixer la ment no té cap idea, està en blanc. El material bàsic de tot el coneixement: les idees simples. A partir d’elles, la nostra ment produeix les idees complexes.
- . Qualitats primàries i secundàries. Són en els objectes. Criteri de classificació: Si la qualitat produeix en la nostra ment una idea semblant a aquesta qualitat, la qualitat és primària; si la idea que produeix no s’assembla en res a la qualitat, la qualitat és secundària. No hi ha en el sucre res semblant a la sensació de dolç que sento quan la tasto. Això sí, té la capacitat de produir en la meva ment (via sensació) l’idea de dolç.
- . La noció de substància

- . Què legitima a l'Estat?
- . Només el consentiment dels ciutadans dona dret als governants a exercir el poder polític, o sigui a governar legítimament. Perquè si no hi ha consentiment hi ha imposició i la força per sí sola no dona dret a res.
- . La Monarquia absoluta en cap cas és legítima
- . La llibertat natural no és llicència. La llei natural que ha de respectar la humanitat.

Al formar part voluntàriament de l'Assemblea que dona origen a l'Estat, renunciem a la llibertat natural com a tal, doncs ens comprometem a viure segons les lleis que el poder legislatiu determini; guanyem així la llibertat civil. Ara bé aquestes lleis positives han de respectar l'esperit de la llei natural i dels drets naturals fonamentats en ella.

- . El poder polític fonamental: el poder legislatiu
- . El consentiment condició necessària però no suficient: a més a més han de governar amb honradesa i eficàcia en vistes al Bé Comú.
- . La tolerància: virtut ètica i política fonamental per conviure en pau tot respectant les llibertats individuals i les diferències

STUART MILL (Utilitarista; demòcrata liberal i social)

. **Sobre la llibertat.** En aquest llibre vol protegir teòricament l'àmbit de sobirania individual (el conjunt d'aspectes de la pròpia vida en que només el mateix individu té dret a decidir: perquè es tracta de la seva vida, de la seva dignitat. Pertanyen a aquest àmbit: la llibertat de pensament, d'expressió, de creença, de decidir els fins de la pròpia vida, la seva orientació sexual, si vol compartir la vida amb una altra persona,...

. Únic criteri vàlid per saber si l'Estat i/o la societat tenen el dret i el deure d'intervenir en la vida d'una persona: només si aquesta està perjudicant injustament a un/s altre/s.

. Criteris no vàlids: pel seu propi bé; perquè dona mal exemple; perquè la majoria no veu bé la seva conducta.

. Màxima preocupació per la inclinació dogmàtica de les majories. Avisa del risc d'anar envers una societat cada vegada més homogènia.

. La defensa d'aquest àmbit no té cap tret egoista. La dimensió individual de l'ésser humà, l'exercici de la pròpia llibertat és irrenunciable. La seva protecció forma part del Bé Comú.

. S. Mill afirma així mateix amb claredat la dimensió social de l'ésser humà. El repte individual i col·lectiu és harmonitzar ambdues dimensions.

. **L'Utilitarisme**. En aquest llibre exposa què és l'Utilitarisme i com hem d'entendre el Principi d'Utilitat. Defensa a la doctrina utilitarista de les diferents crítiques que ha rebut seguin sempre la mateixa estratègia: les crítiques no tenen raó perquè es basen en una interpretació errònia del Principi d'Utilitat o de l'utilitarisme. Llavors aprofita per deixar clar quina és la interpretació correcta, justa.

. Concepció hedonista de la felicitat.

La lluita per la felicitat dels homes és en bona part la lluita contra el patiment fruit de les injustícies existents. L'empatia ens humanitza

. Concepció moral de la felicitat: una mala persona no pot ser feliç

. Només amb els plaers inferiors no podem ser feliços.

. L'educació ha d'ajudar a desenvolupar la capacitat de gaudir del plaers superiors

. La relació Virtut-Felicitat.

. La voluntat és filla del desig i s'enforteix amb l'hàbit.

NIETZSCHE (Vitalista)

- . **La genealogia de la moral.** En el Tractat primer (“Bo” i “dolent”) d’aquest llibre Nietzsche fa una crítica duríssima a la concepció de “bona persona com a no-egoista” per considerar-la baixa, feble, malaltissa, verinosa, amb por per la vida, pel cos, per allò dionisiac,... Investiga llavors en l’obra d’Homer i altres autors grecs que escrivien sobre la vida en les polis predemocràtiques. I troba la concepció de “bona persona com a noble”. Concepció que troba infinitament superior, més vital, forta, sana, ... Moltes de les característiques d’aquesta concepció coincideixen amb les del superhome.
- . Indaga després què va causar el canvi de “bona persona com a noble (d’esperit)” a “bona persona com a no-egoista”
- . Aquest canvi no és cap progrés moral: és una caiguda vital terrible.
- . I no és fruit de l’amor a l’home: Es fruit del ressentiment
- . El triomf del discurs del ressentiment és el triomf de la revolta del esclau en la moral.

- . **Sobre veritat i mentida en sentit extramoral.** En aquest llibre juvenil i breu Nietzsche fa una crítica radical a les concepcions dominants del coneixement i del llenguatge en Occident. Les valora molt negativament perquè afavoreixen l’esperit d’obediència, desvitalitzen els sentits, el cos, el temps, les aparences, propicien els animals de ramat,... Apunta Nietzsche sense arribar a nomenar-los així conceptes fonamentals en els seus escrits posteriors (com allò dionisiac, el superhome, l’últim home, la immediatesa del viure lliure, el propi voler com a font de sentit,...)
- . Segons la concepció ni el coneixement ni el llenguatge són creadors: capten i diuen allò que en veritat és. I s’acaba defensant una concepció normativa de veritat (Com la Veritat és aquesta, hem de viure segons ella;

segons la Idea de Bé en Plató, segons la voluntat de Deu en el cristianisme). Així Nietzsche desemmascara la pretesa “voluntat de veritat pura” que estaria en l’origen d’aquestes concepcions: el que hi ha és voluntat de domini i por a la vida.

. Afirmar apassionadament la diversitat sensible, la riquesa inesgotable dels singulars, el joc de les aparences, la potencia expressiva de les metàfores, la música i el ritme, la plenitud de l’instant, de l’ara farcit de vida,...

3. Per què diu Plató que la dialèctica està «en el lloc més alt dels nostres ensenyaments i que no hi ha res que pugui posar-se amb justícia per damunt d'ella»? (En la vostra resposta, haureu de referir-vos als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
3. Per què diu Nietzsche que aquell que la moralitat del ressentiment anomena «home pervers» és l'home noble mateix?
3. ¿Por qué dice Descartes que los sentidos no «nos pueden asegurar nunca nada sin la intervención del entendimiento»?
3. ¿Por qué compara Platón «el ascenso del alma hacia el mundo inteligible» con una especie de liberación y de ascenso para unos prisioneros?
3. Per què diu Descartes que «ja havia conegut molt clarament en mi que la naturalesa intel·ligent és distinta de la corporal»?
3. Per què diu Plató que el coneixement més sublim és la contemplació del bé en si mateix? Feu referència als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.
3. Expliqueu per què Mill pensa que cal posar límits a la intervenció de la col·lectivitat en la conducta personal i sobre quina base considera que cal establir aquests límits.
3. Expliqueu el sentit i la justificació de la frase següent del text: «hem de tenir present que cadascun de nosaltres només serà just i farà allò que ha de fer, si cadascuna de les parts de la seva naturalesa fa allò que li és propi».
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text: «ha vençut el poble». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Nietzsche que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
3. Expliqueu i justifiqueu per què afirma René Descartes en el text: «I això bastaria per a ensenyar-me que la ment és del tot diferent del cos, si no ho sabés ja d'abans».
3. Per què diu Plató que «la justícia sembla que és això, però no pel que fa a l'acció exterior de l'home, sinó a la interior sobre si mateix»?

PREGUNTA DE COMPARACIÓ (2 punts)

- En aquesta pregunta es tracta de **comparar el pensament de dos autors a propòsit d'una temàtica concreta**. Un d'ells és l'autor del text de l'opció triada; l'altre ho ha d'elegir l'alumne. La temàtica en la qual s'ha de centrar la comparació pot ser totalment diferent a la del text.
- És important **encertar en l'elecció** de l'altre filòsof. Quan més gran sigui el contrast entre ells, més fàcil serà exposar i explicar les diferències existents.
- Convé **centrar la pregunta en les diferències més significatives/decisives**, tot **explicant-les a fons**. Assenyalant i desenvolupant 3-5 diferències podeu obtenir un resultat òptim. Així mateix cal que us plantegeu en què coincideixen i, si és el cas, deixeu constància.
- **Un cop teniu clars els punts en els quals centrareu la vostra resposta, podeu iniciar-la i desenvolupar-la de la següent manera** (opció possible):
  - 1r)** Dir amb quin filòsof efectuareu la comparació.
  - 2n)** Assenyalar els 3-5 punts al voltant dels quals girarà la comparació.
  - 3r)** Explicar les respostes del filòsof més antic a aquests interrogants.
  - 4rt)** Crítica del segon autor a les respostes/afirmacions del primer; heu de deixar clar què critica i perquè ho critica. Fet això,
    - 5è)** Explicar com respon aquest segon autor als mateixos interrogants.
    - 6è)** Assenyaleu, si s'escau, coincidències entre els dos pensadors.
    - 7è)** Per finalitzar, feu alguna consideració oportuna i elegant entorn la comparació efectuada, encara que sigui de caràcter genèric. Per exemple, no hem d'oblidar els segles que els separen, les diferències entre les seves societats,... Tot insistint en la importància dels interrogants.
- **Procureu redactar amb senzillesa i claredat.**

Pregunta de comparació : Temàtiques més freqüents

A. Teoria del Coneixement	B. Política
C. Ètica	D. Cos/ànima

Normalment la pregunta planteja qüestions d'una d'aquestes temàtiques.

Idees per centrar i desenvolupar la comparació:

A. **Teoria del coneixement:** Què és la ciència? Què pot ser conegut científicament? Perquè? Els sentits i la raó en relació a l'obtenció del coneixement. Els sentits són font de coneixement? La raó per si sola pot obtenir algun coneixement? Tot coneixement és empíric? Importància del coneixement científic. Diferències entre opinar i saber. És pot arribar a conèixer la realitat? Característiques de l'experiència científica. Què fa progressar a la ciència?

B. **Política:** Estat i Bé Comú. Qui ha de governar? Perquè? Un govern és legítim si... La concepció moderna de la legitimitat. Està reconeguda la doble dimensió de l'esser humà: individual i social? La relació individu-Estat. Està garantida la llibertat individual? La justícia a l'Estat. Quina funció tenen les lleis? Què fa a una llei justa? L'Estat proposat, és democràtic? Com participen els ciutadans en la política? Quina importància se li dona a l'educació?

C. **Ètica:** Quin és/quin ha de ser l'objectiu de l'home a la vida? Què ha de guiar la seva vida? Perquè? Importància dels valors ètics, d'allò que es considera bo i d'allò que es considera dolent. Què/qui determina què és bo i què és dolent? El contingut de bo i dolent, és relatiu? Relació de bo/dolent amb la llibertat i amb la consciència moral. El remordiment i el sentiment de culpa, són sans, són "bons"? Relació entre la virtut i la felicitat (entre ser bona persona i ser feliç) Què caracteritza a una bona persona? Relació entre Política i Ètica (si un Estat és una dictadura cruel, la

majoria pot ser feliç?) Importància que se li dona a l'educació. La virtut de la tolerància.

D. **Cos/ànima:** Què entenen per ànima? L'ànima pot ser sense el cos? Què caracteritza a l'ànima? Com es relacionen cos i ànima? Existeix l'ànima com realitat espiritual pura, no-material? L'ànima ha de governar els cos? Relació de l'ànima amb el coneixement i amb allò que ha de guiar la nostra vida, o sigui amb l'ètica. (Recorda: Plató parla de les tres parts de l'ànima i Descartes de les 3 facultats fonamentals de l'ànima: intel·ligència, memòria i voluntat)

SUGGERIMENTS DE COMPARACIONS :

PLATÓ (427-347 a.C.)

Teoria del coneixement ..... Locke / Nietzsche

Política ..... Locke / Stuart Mill

Ètica ..... Nietzsche

Ànima/Immortalitat de l'ànima ..... Nietzsche / Descartes

DESCARTES (1596-1650)

Teoria del coneixement ..... Locke (empirisme)

Idea de substància..... Locke

Déu ..... Nietzsche

Dualisme cos/ànima ..... Plató / Nietzsche

LOCKE (1632-1704)

Teoria del coneixement ..... Descartes / Plató

Idea de substància ..... Descartes

Política ..... Plató

STUART MILL (1806-1873)

Llibertat (individu/Estat) ..... Plató

Ètica ..... Plató / Nietzsche

NIETZSCHE (1844-1900)

Bo/Dolent ..... Plató

Bona persona ..... Stuart Mill

Concepció del coneixement/del llenguatge .....Plató

4. Compareu la filosofia política de Plató (és a dir, la seva concepció del govern i la justícia) amb una filosofia política diferent que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
4. Compareu la concepció de la moralitat de Nietzsche amb una altra concepció de la moralitat que es pugui trobar en la història del pensament. [2 punts]
4. Compare la concepción de Descartes del alma con otra concepción del alma (o de la mente, o del «yo») que pueda encontrarse en la historia del pensamiento.
4. Compare la concepción platónica del bien con otra concepción del bien que pueda encontrarse en la historia del pensamiento.
4. Compareu la concepció de Descartes de l'ànima («la naturalesa intel·ligent») amb una altra concepció de l'ànima que es pugui trobar en la història del pensament.
4. Compareu la concepció de Plató del govern just amb una altra concepció del govern just que es pugui trobar en la història del pensament.
4. Compareu la concepció de Mill d'allò que fa que una societat sigui justa amb alguna altra concepció d'allò que fa que una societat sigui justa que es pugui trobar en la història del pensament occidental.
4. Compareu la concepció de Descartes del coneixement amb una altra concepció del coneixement que es pugui trobar en la història del pensament occidental.
4. Compareu la noció de la naturalesa humana de Plató amb una altra concepció de la naturalesa humana que es pugui trobar en la història del pensament occidental.
4. Compareu la noció de moral noble o ideals nobles de Nietzsche amb una altra concepció de la moral que es pugui trobar en la història del pensament occidental.
4. Compareu la concepció de l'ésser humà de Descartes amb una altra concepció de l'ésser humà que es pugui trobar en la història de la filosofia occidental.
4. Compareu la concepció de Plató sobre què és el que fa que una persona sigui justa amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a de la història de la filosofia occidental.

PREGUNTA DE REFLEXIÓ (2 punts)

Primer: **Tenir clara la pregunta.** Si es pot entendre en més d'un sentit, heu de dir en quin sentit us la preneu.

Segon: Us heu de plantejar la **importància de la pregunta**, la seva gravetat, què hi ha en joc i exposar-ho. Feu, si és possible, referències a la realitat actual, a problemes que te la humanitat.

Tercer A: **Si ja teniu una opinió** sobre la qüestió proposada, la manifesteu amb claredat i a continuació l'argumenteu detingudament, utilitzant exemples per il·lustrar-la. Penseu en possibles objeccions/crítiques que us podrien formular des d'altres perspectives: això us obligarà a buscar més arguments i a aclarir-la més.

Tercer B: **Si no teniu una opinió formada**, es tracta de que penseu sobre l'interrogant proposat. **Us heu de plantejar preguntes relacionades amb la qüestió que heu de pensar!!** D'aquesta manera dinamitzareu i enriqueireu la vostra reflexió.

Important: Citeu a un autor només si esteu segurs allò que escriureu d'ell.

A tenir en compte:

- Els Drets Humans i la dignitat humana (Ètica)
- Els avenços tecnològics que fan possibles els avenços del coneixement científic; microscopis i telescopis més potents, etc. Importància del detectar i de l'observar (Ciència/Coneixement)
- Al llarg de la història unes teories científiques han substituït a unes altres en un procés que podem interpretar d'aproximació a la veritat de la realitat física. (C./C.)
- Els ulls no pensen i la raó no veu: necessitat d'articular sentits i raó per conèixer.
- L'ànima com entitat espiritual, el problema de la seva immortalitat, i Déu, no són objecte de la Ciència contemporània. La Ciència ni demostra

ni nega la seva presumpta existència: les seves explicacions dels fets, no fan cap referència a aquests conceptes.

- La pregunta pel sentit de la vida no és una pregunta científica, però si humana.

- Necessitat de desenvolupar la capacitat de crítica i d'autocrítica per exercir realment la nostra llibertat, per elegir en veritat un mateix. (Ètica/Política)

- Necessitat d'aprofundir en la democràcia: transparència i participació, mantenir viu el concepte de Bé Comú,...

- Reptes de la Humanitat en un món globalitzat: canvi climàtic, desastres ecològics, demografia exponencial, desigualtats brutals entre països i grups humans, l'emigració, els refugiats, l'acceleració tecnològica, les xarxes socials, la realitat terrible de la violència i de la injustícia,...

IMPORTANT: L'heu de dedicar al menys 15 minuts!! I sigueu generosos, feu-la extensa. Mínim 15 línies. Confieu més en la vostra intel·ligència que en la vostra memòria.

5. Creieu que Plató té raó quan defensa que els més savis han de governar? Raoneu la resposta. [2 punts]
5. Creieu que Nietzsche té raó en la seva crítica als valors de «bo» i «pervers», tal com els caracteritza la tradició judeocristiana? Raoneu la resposta. [2 punts]
5. ¿Cree que Descartes tiene razón cuando defiende que es más fácil conocer el alma que conocer el cuerpo? Razone la respuesta.
5. ¿Cree que Platón tiene razón cuando defiende que el verdadero conocimiento no proviene de los sentidos? Razone la respuesta.
5. Creieu que Descartes té raó quan defensa que podem demostrar racionalment l'existència de Déu? Raoneu la resposta.
5. Creieu que Plató té raó quan defensa que l'Estat ha d'obligar a governar aquells que estiguin millor preparats? Raoneu la resposta.
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «L'opinió de la majoria no es pot imposar mai com a llei a una minoria». Raoneu la resposta.
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Per a conèixer-me a mi mateix, per a saber quina mena d'entitat sóc, només em cal usar la reflexió i el raonament». Raoneu la resposta.
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Una persona actua adequadament només si fa que la raó sigui el que li guia l'acció». Argumenteu la resposta.
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «La moral predominant avui dia és el tipus de moral que Nietzsche anomena *moral dels esclaus*».
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Una persona és idèntica al seu cos». Responeu d'una manera raonada.
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Perquè una societat sigui justa cal que cadascun dels seus membres es dediqui a allò que, d'acord amb les seves aptituds naturals, sap fer millor». Responeu d'una manera raonada.